

PAKOLAISUUS, TUNTEET JA MEDIA

Toimittaneet
Mari Maasilta & Kaarina Nikunen

Vastapaino
Tampere 2018

© Vastapaino, tekijät

ISBN 978-951-768-620-4

Kustannusosakeyhtiö Vastapaino
Yliopistonkatu 60 A
33100 Tampere
www.vastapaino.fi

Tallinna Raamatutrükikoja OÜ,
Tallinna 2018

Sisällys

Johdanto	7
<i>Ullamajja Kivikuru, Mari Maasilta & Kaarina Nikunen</i>	
1 Badolato–Kauhava: maantieteellisen mielikuvituksen merkitys pakolaispolitiikassa.	21
<i>Kaarina Nikunen</i>	
2 Maailma tulee kylään: vastaanottokeskuksen aikaansaama tunnekeskustelu	48
<i>Mari Maasilta</i>	
3 Tapaus Ku Klux Klan: affektiivinen julkisuus, moraaliset tunteet ja tahmaiset kuvat	71
<i>Kaarina Nikunen & Mervi Pantti</i>	
4 Raiskaus uutisista vihapuheeseen: uutismedian eettistä harkintaa.	92
<i>Reeta Pöyhtäri</i>	
5 Hidas media myötätunnon herättäjänä	127
<i>Camilla Haavisto & Mari Maasilta</i>	
6 Pakolaisuus tositelevisiossa: eettisen viihteen tunnetalous	145
<i>Kaarina Nikunen</i>	
7 Humanitarismi ja rajaspektaakkelin materiaaliset jäljet: siirtolaisten hylätyt esineet museoissa	168
<i>Karina Horsti</i>	
Kirjallisuus.	197
Hakemisto	220
Kirjoittajat	224

Tapaus Ku Klux Klan: affektiivinen julkisuus, moraaliset tunteet ja tahmaiset kuvat

Kaarina Nikunen & Mervi Pantti

Ku Klux Klaanin asuun pukeutunut mies osoitti mieltään vastaanottokeskukseen saapuvia pakolaisia kohtaan Lahden Hennalassa lokakuussa 2015. Mielenosoittajat ampuivat ilotulitteita päin pakolaisia kuljettavia busseja ja heittivät avustustyöntekijöitä kivillä. Kuva Suomen lippua pitelevästä ”kaapumiehestä” julkaistiin valtamediassa ympäri maailmaa ja sitä kommentoitiin ja parodioitiin kiihkeästi sosiaalisessa mediassa. Kuva teki rasismien Suomessa näkyväksi hätkähdyttävällä tavalla, ja mielenosoittajien sosiaalisia normeja rikkova käytös nostatti negatiivisia inhon, vihan ja häpeän tunteiden ilmauksia julkisessa keskustelussa.

Tässä luvussa tarkastellaan tunteiden ja ”tunnetalouden” (Ahmed 2004, 44) merkitystä verkossa käydyssä pakolaiskeskustelussa. Moraaliset tunteet, kuten inho ja häpeä, näyttävät luovan sosiaalisia hierarkioita ja rakentavat moraalista järjestystä. Julkinen keskustelu maahanmuutosta ja pakolaisuudesta vaikuttaa olevan pysyvästi polarisoitunutta ja tunnepitoista, ja etenkin verkossa se yleensä kärjistyy myrkylliseksi (ks. Savolainen 2015). Tässä luvussa keskitytään erityisesti siihen, miten normien rikkomiseen liittyvät negatiiviset tunneilmaukset tuottavat kuuluvuutta ja etäisyyttä suhteessa muihin ja vahvistavat moraalisia arvotuksia. Inhon, ylenkatseen ja häpeän kaltaiset tunteet ovat samalla moraalisia arvioita ideoista, ihmisistä ja tapahtumista.

Sosiaalinen media ja julkisuus

Sosiaalisesta mediasta on tullut yksi merkittävä alue, jossa maahanmuuttoa, monikulttuurisuutta ja rasismia koskevia keskusteluja käydään ja määritellään. Sosiaalinen media tarjoaa alustan erilaisille poliittisille ryhmittymille, aktivisteille ja niin sanotuille tavallisille ihmisille omien näkökulmien esittelemiseen. Sosiaaliseen mediaan on liittynyt paljon toiveita politiikan uudistumisesta, demokraatisoitumisesta ja kansalaisaktiivisuuden edistämisestä. Toisaalta sosiaalinen media on yhdistetty julkisuuden individualisoitumiseen, fragmentoitumiseen ja pluralisoitumiseen (Downey & Fenton 2003; Papacharissi 2002). On ilmeistä, ettei sosiaalinen media tuota vain yhdenlaista julkisuutta, vaan sen merkitykset poliittiselle kulttuurille ja julkiselle keskustelulle ovat moninaisia: sosiaalinen media tuottaa sekä yhteisöllisyyttä ja demokratiaa tukevia että niitä purkavia käytäntöjä.

Toisaalta on muistettava, että useissa keskusteluissa on kyse valtamedian ja sosiaalisen median vuorovaikutuksesta. Suuri osa sosiaalisessa mediassa kiertävistä sisällöistä on valtamedian tuottamaa. Erilaisia uutiskuvastoja jaetaan, kommentoidaan ja muokataan ystävien ja tuttavien kesken. Näin ollen sosiaalisesta mediasta on muodostunut areena, jolla julkista keskustelua käydään monin eri tavoin. Digitalisoituminen on avannut uusia mahdollisuuksia jakaa, muokata ja tuottaa sisältöä verkkoon tavalla, jonka on nähty edistävän poliittista osallistumista (Couldry 2012; Jenkins 2006; Papacharissi 2014). Perinteisellä medialla on yhä tärkeä rooli yhteiskunnallisen keskustelun organisoijana, mutta samaan aikaan verkon yhteisöpalvelut, blogit ja jakeluyhteisöt tuottavat uudenlaisia aktiivisia osallistumisen muotoja.

Verkon kansalaisaktiivisilla tai käyttäjätuottamisella on kuitenkin kääntöpuolensa. Se tarjoaa tilan myös vihapuheelle, rasismille ja epädemokraattisille liikkeille (Cammaerts 2009; Horsti & Nikunen 2013; Pöyhtäri ym. 2013). Osallistuminen verkossa ei ole automaattisesti tuottanut yhteistä tilaa yhteiskunnalliselle keskustelulle vaan pikemminkin rinnakkaisia ja riitaisia keskusteluja (Papacharissi 2002; Downey & Fenton 2003). Tätä julkisuuden pirstaloitumisen kehitystä vahvistaa sosiaalisen median algoritmien ympäristö, joka

ohjaa ryhmittymistä ja jakautumista verkossa eri tavoin (Papacharissi 2014). Yleisöjen on myös väitetty tulleen kriittisemmiksi valtajulkisuutta kohtaan (Andrejevic 2013). Mahdollisuus etsiä tietoa lukuisista lähteistä sekä jakaa, muokata ja manipuloida kuvia ja tekstejä tukee valtajulkisuuden tarinoiden, näkökulmien ja lähteiden kyseenalaistamista ja vastakertomusten tuottamista (Andrejevic 2013). Tällaisia mediakriittisiä taitoja on perinteisesti pidetty merkittävänä kansalaisuuden ja tasa-arvon rakentumisen näkökulmasta, mutta poliittisten keskustelujen kyseenalaistaminen voi ilmetä myös häirintänä (Andrejevic 2013, 10–13). Yhtenä esimerkkinä tästä on trollaus, jonka tavoitteena on provosoida keskustelua tai johdattaa sitä muille urille. Trollauksessa voi olla kysymys poliittisten päämäärien tietoisesta ajamisesta (maahanmuutto- ja pakolaiskeskustelun yhteydessä ks. Nikunen 2010) tai nettikeskustelujen kulttuuriin liittyvästä ajanvietteestä, jossa huvitellaan ”affektiivisen turbulenssin” tuottamisella (Milner 2013; Paasonen 2014).

Sosiaalisen median keskusteluissa tunteilla – tunnereaktioilla, intensiteetillä ja kierrättämisellä – on keskeinen sija. Kuten Susanna Paasonen (2014) esittää, tunneintensiteetti sekä ajaa verkkokeskusteluja että kiinnittää käyttäjiä tiettyihin alustoihin, keskusteluketjuihin ja ryhmiin. Verkkokeskusteluista voidaan tutkia tunteiden ilmentymistä esimerkiksi siten, kuinka niitä esitetään verbaalisin ja visuaalisin keinoin. Tunneollisuudesta kertoo myös verkkokeskustelun intensiteetti ja se, kuinka nopeasti viesteihin reagoidaan ja kuinka laajalle keskustelu leviää.

Mediaympäristön muuttuminen ja uusien viestintäalustojen rakenne kytkeytyvät siihen, miten ja millä tunneintensiteellä ja tundedynamiikalla maahanmuutosta keskustellaan. Verkkojulkisuuden on todettu tuottavan erilaista, mutta ei vähemmän intensiivistä tunnekulttuuria kuin kasvokkain tapahtuvan viestinnän. Verkkokeskustelun erityispiirteet, kuten nopeus, anonyymius, asynkronisuus eli viestinnän eriaikaisuus sekä nonverbaalien tunneviheiden puuttuminen (ja niiden korvaaminen esimerkiksi tunneikoneilla), vaikuttavat keskustelun tunnearvoon ja intensiteettiin. Näiden ominaisuuksien on nähty palvelevan negatiivisten tunteiden ja arvostelmien esittämistä (Savolainen 2015; Derks ym. 2008). Negatiivisten kommenttien on todettu johtavan helposti negatiivisuuden

kierteeseen, ja voimakkaasti tunnelatautunut keskustelun alku ennakoii ajallisesti pidempää keskustelua kuin tunneintensiteettitään laimea aloitus (Chmiel ym. 2011). Negatiivisesti ilmaistut tunteet toimivat siten nettikeskusteluja ylläpitävänä polttoaineena.

Affektiivinen käänne

Affektiivisellä käänneellä voidaan viitata nykykulttuurin ominaisuuksiin, kuten tunteiden aikaisempaa määräävämpään rooliin mediakulttuurissa tai poliittisten vaikutusten tavoitteluun affektiivisuudella, esimerkiksi pelon lietsomisella. Tutkimuksessa affektiivinen käänne on pyrkinyt osoittamaan, että kulttuurisia käytäntöjä ei pitäisi tutkia ainoastaan kielen, merkitysten ja ideologioiden kautta vaan myös tunteiden ja aistimusten tasolla (Gregg & Seigworth 2010). Affektiivinen käänne on tuottanut suuren määrän uutta tutkimusta affekteista ja tunteista esimerkiksi teknologian, seksuaalisuuden, sukupuolen ja kulttuurintutkimuksen alueella (Andressen & Vitus 2015; Liljeström & Paasonen 2010; Chaput 2011; Gregg & Seigworth 2010).

Margaret Wetherellin (2012, 47–50) mukaan affektiivinen käänne on kuitenkin tuottamassa liian jyrkkää jakoa merkitysten ja tunteiden välille, ja hän itse puoltaa näkemystä, jossa affekti, tunteet ja merkityksenmuodostusprosessit ymmärretään yhteen kietoutuneina. Affekti viittaa ruumiilliseen kokemukseen, tunne tiedostettuun ja tulkittuun tunnetilaan. Wetherell haluaa osoittaa, ettei affekti ole mystinen ja tavoittamaton, vaan se on osa merkityksenmuodostusprosessia ja näin mahdollinen ja tärkeä yhteiskunnallisen tutkimuksen kohde. Wetherell myötäilee Sara Ahmedin (2004) ymmärrystä tunteista kulttuurisesti ja sosiaalisesti rakentuneina: Ahmed ei myöskään tee merkittävää eroa affektien ja tunteiden välillä.

Voidaan ajatella, että välittömät affektiiviset reaktiot ovat osa laajempaa tunnestruktuuria, johon myös kuuluvat syvät surun, ilon, pettymyksen tai toivon tunteet. Nopeat tunnereaktiot ovat siis tiedollisten kokemusten sävyttämiä, eivätkä niistä selkeästi erotettavissa. Affektin merkityksiä voidaanakin tarkastella *käytäntöinä*, jolloin tutkitaan niitä tapoja, joilla affektiiviset käytännöt ”sakkautuvat sosiaalisissa prosesseissa” (Wetherell 2012, 103). Erilaisten

affektiivisten tyylien ja käytäntöjen kautta rakennetaan ja hallitaan kulttuurista paikkaa ja sosiaalista asemaa. Esimerkiksi luokkaeroa voivat määrittää erilaiset pelon, inhon ja häpeän tunteet (Wetherell 2012, 110; Skeggs 2005; Tyler 2013).

Samaan tapaan affektiiviset käytännöt määrittävät rodullisia ja sukupuolittuneita rajoja sekä näiden kautta rakentuvia poliittisia ryhmiä (Nikunen 2010; 2015; Horsti 2017). Ahmed (2004, 53, 70) kuvaa esimerkiksi tumman ihon herättämää pelkoa tai inhoa. Affektiivisten käytäntöjen tutkimus voi näin piirtää esiin tiettyjä affektiivisiä kaanoneita sosiaalisten ryhmien ja yhteisöiden kesken. Affektiiviset käytännöt eivät ole siis vain yksityisiä vaan kollektiivisesti tuotettuja ja jaettuja tunteita sosiaalisessa mediassa tai julkisissa tapahtumissa osoitettuja tunteiden ilmauksia. Ahmed näkee, että tunteisiin yleisemminkin liittyy avautumista, kun ”maailmat kohtaavat ja vuotavat toisiinsa”. Esimerkiksi pelon tunteeseen liittyy ajatus siitä, että nämä avautumiset tai kohtaamiset ovat vaarallisia.

Wetherell (2012) varoittaa kuitenkin liian lukkoon lyödyistä affektiivisten käytäntöjen kuvauksista ja korostaa moninaisten affektiivisten repertuaarien kontekstuaalista ymmärrystä. Ristiriidat ja fragmentit ovat osa affektiivisiä malleja ja muodostelmia. Affektiivisten käytäntöjen kannalta Raymond Williamsin (1961) kuuluisa ajatus ”tunteiden rakenteesta” (*structure of feeling*) on jälleen herättänyt mielenkiintoa. ”Tunteiden rakenne” kuvaa jokapäiväisen elämän tunnetta tietynä historiallisena aikakautena. Tämä käsite viittaa tietyn aikakauden kokemukselliseen ulottuvuuteen, jota on mahdoton saavuttaa jälkikäteen tutkimuksen kautta. ”Tunteiden rakenne” on parhaiten tavoitettavissa ja artikuloituna taiteen, esimerkiksi historiallisten romaanien, kautta.

Affektin tarkastelu muotona, rakenteena tai käytäntönä sisältää myös affektin ymmärtämisen jaettuna ja kierrätettynä. Ahmed (2004) tarkastelee affektin kiertoa affektitalouden käsitteen kautta. Ahmed puhuu tunteista yhtenä pääoman muotona: affekti kerää arvoa kierron kautta. Affektitalous toimii liittäen yhteen tiettyjä kuvia, käsityksiä ja tunteita ja näiden liitosten myötä kuvastot keräävät affektiivista arvoa, eli tunteiden tuottamia reaktiota ja intensiteettiä (Ahmed 2004, 45). Tämä tarkoittaa että kuvastot, joihin liittyy tunteita, tulevat merkittäviksi kun niitä jaetaan ja kierrätetään.

Keskeistä on se, kuinka tietyt tunteet ja kuvastot tulevat liitetyksi yhteen ja kuinka tietyt kertomukset ja kuvat keräävät valtaa. Ahmed puhuu merkkien tahmaisuudesta, mikä viittaa merkkien, esineiden ja ruumiiden välisiin yhteyksiin, jotka kerrostuvat toiston ja kierron kautta (2004, 90). Paasonen (2014) kuvaa Ahmedin käsitystä tahmeudesta näin: ”mitä enemmän objekti – kuten Facebookissa jaettu viesti, iltapäivälehdien uutisjuttu tai hassu kissavideo – kiertää, sitä korkeampi affektiivinen arvo sillä on ja sitä tahmeammaksi se muodostuu. Ja tosin [sic] päin, mitä tahmeampi objekti on, eli mitä herkemmin affektit kiinnittyvät siihen, sitä enemmän se kiertää.”

Tahmaisuuks ei kuitenkaan synny yksin kierron kautta. Ahmed antaa esimerkiksi tahmaisesta merkistä haukkumasanan ”paki”, jota Britanniassa saatetaan käyttää pakistani-laistautaisesta väestöstä. Ahmedille tahmaisuuks merkitsee lukuisten merkityskuvastojen ja niihin liittyvien tunneulottuvuuksien aktivoitumista representaatioissa. Näin ollen esimerkiksi väite huijauksesta turvapaikanhakijasta aktivoi erilaisia aiemmin kuultuja ja kiertäviä kertomuksia huijauksesta riippumatta siitä, pitävätkö ne paikkaansa vai eivät. Ne osuvat ja aktivoituvat yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa huijauksen kuvasto on kiinnittynyt kysymykseen turvapaikanhausta. Näin yksi viesti voi aktivoita lukuisia erilaisia reaktioita, jotka viestivät pelkoa, vihaa tai ärtymystä riippumatta siitä, ovatko ne aiheellisia vai eivät. Tahmaisuuks liittyy, että viesti herättää sekä myötä- että vastareaktioita. Tahmaisuuks virittää yhdistelmän, joka on ajankohtainen ja kulttuurisesti merkityksellistynyt. Näin ollen affektiiviset tihentymät myös muuttuvat ja etsivät uusia kohteita. Nopeasti ne eivät kuitenkaan muutu, sillä tahmaisuuks liittyy syvä kulttuurinen kerrostuma käsityksiä, ideologioita ja ajatuksia, jotka eivät ainoastaan synny hetkessä vaan muotoutuvat historiallisesti. Affektiivisissa kohtaamisissa aktivoituvat menneisyyden kertomukset, nykyiset kuvastot ja henkilökohtaiset kokemukset.

Sen sijaan keskustelujen intensiteetti ja huomio voivat syttyä ja sammua nopeasti ja tuottaa hetkellistä ruuhkaa verkon keskustelupalstoille (Paasonen 2014). Siinä missä Ahmed ymmärtää tahmaisuuks kulttuurisesti ja yhteiskunnallisesti rakentuvana, markkinointitutkimuksessa puhutaan tahmeasta verkkosivallöstä. Se on teknologinen termi, joka liittyy verkkosivujen elementteihin, joilla

on tarkoitus houkutella yleisöä osallistumaan tai kuvaamaan verkkovierailun keskimääräistä aikaa ja toistumistiheyttä. Tahmaisuus voi siis olla sisältöä, jolla pyritään kiinnittämään ihmiset tiettyjen keskustelujen ympärille tietoisesti taloudellista voittoa tavoitellen. Esimerkiksi lehtien verkkosivustot voivat tarjota provosoivaa keskustelua pitääkseen sivustot ”elossa” ja näin ollen myös houkuttelevina mainostajille. Tunteiden tutkimuksen näkökulmasta on kiinnostavaa tarkastella sitä, millaisin rakentein intensiivisiä keskusteluja syntyy (tahmainen rakenne) ja toisaalta, millaisia merkityssisältöjä näiden intensiteettien yhteyteen kiinnittyy (tahmainen sisältö).

Zizi Papacharissi (2014) tuo mukaan vielä affektiivisen yleisön käsitteen, joka viittaa siihen intensiteettiin ja rytmiin, jolla ihmiset verkkoympäristössä kierrättävät tiettyyn tapahtumaan liittyvää aineistoa. Arabikevään Twitter-julkisuutta tutkinut Papacharissi on kiinnostunut siitä, miten verkkoympäristön tunneulottuvuus vaikuttaa politiikkaan ja poliittiseen toimintaan. Papacharissi kuitenkin ymmärtää affektin tunteita edeltävänä reaktiona, joka liittyy poliittisessa ja kulttuurisessa kontekstissa tapahtumia ennakoivaan ei vielä tässä -ulottuvuuteen. Affektiiviset yleisöt rakentuvat erilaisten intensiteettien kautta rytmillisinä kantaen mukanaan tulossa olevan tunteita, mahdollisuutta ja toivoa. Tämä on ilmeistä juuri poliittisten tapahtumien, erilaisten uutisten ja kuvien ympärille rakentuviissa verkko yhteisöissä. Affektiivisen yleisön käsite kuvaa siis ennen kaikkea toiminnan intensiteettiä, rytmillisyyttä ja ennakoivan odotuksen ulottuvuutta. Käsite kuvaa digitaalisen median synnyttämää kulttuuria, jossa ihmiset kokoontuvat verkossa hetkellisesti ja tunteella jonkin aiheen ympärille hajautuen taas kohti seuraavia muodostelmia.

Seuraavassa luvussa tarkastelemme Ku Klux Klan -kuvan herättämää keskustelua eri verkkoareenoilla ensinnäkin tunteiden ilmaisen tasolla. Kuinka tunteita ilmaistaan kuvaan liittyvissä keskusteluissa? Keskitymme erityisesti siihen, mihin inhon ja häpeän tunteet paikantuvat keskusteluissa ja miten ne osallistuvat tapauksen määrittelyyn ja siihen liittyvien moraalikäsitteiden tuottamiseen. Lähtökohtanamme on ymmärrys Wetherellin ja Ahmedin tapaan tunteista diskursiivis-kulttuurisina käytäntöinä. Tunteiden ilmaisu ja esittäminen julkisissa debateissa ilmentävät affektitaloutta, jossa tietyt merkit tulevat tahmaisiksi.

Aineisto koostuu ensinnäkin kahdestakymmenestä KKK- ja Hennala-aiheisista keskusteluketjuista Suomi24-keskusteluareenalla 24.9. ja 25.10.2015 välisenä aikana, ja aineisto sisältää yhteensä 625 viestiä. Toiseksi aineistoon kuuluvat lukijoiden kommentit *Etelä-Suomen Sanomien* (ESS) ja *Helsingin Sanomien* (HS) KKK-kuvan kanssa julkaistuihin uutisiin mielenosoituksesta: ESS:sta valittiin kaksi kommenttiketjua, yhteensä 73 kommenttia, ja HS:sta yksi kommenttiketju, jossa oli yhteensä 480 kommenttia. Kolmanneksi aineistoon kuuluvat kaikki aihetunnisteen #kkk sisältävät twiitit ajalta 24.9.–25.10.2015 sekä aihetunnisteen #hennala ja #rasismi sisältävät twiitit ajalta 24.9.–28.9.2015. Yhteensä twiittejä oli 1002.

Inhosota identiteettityönä

Kuva valkokaapuisesta mielenosoittajasta nostatti Suomessa kiivaan keskustelun, jossa käsiteltiin ennen muuta Suomen mainetta, rasismia sekä vastuuta auttaa turvapaikanhakijoita. Uutiskuvan affektiivinen tahmeus liittyi sen ristiriitaiseen ja sokeeraavaan symboliikkaan: kansallisten symbolien esiintymiseen samassa kuvassa Ku Klux Klanin huppuasun kaltaisen äärimmäisen rasismin ja vihan symbolin kanssa. Keskustelun intensiteettiä voi selittää sillä, että Suomen lipun tai ”Hyvä Suomi” -iskulauseen kaltaisten kansallisten tunnusmerkkien käyttö teki siitä skandaalin, johon myös viranomaisten oli välittömästi reagoitava. Hallituksen tiedotteessa protestin jälkeisenä aamuna todettiin, että ”Suomi on kansainvälinen, avoin ja suvaitsevainen maa, jonka suuri enemmistö hyväksyy maahanmuuttajat” (Ulkoministeriö 2015). Tiedotteen tarkoituksena oli torjua Suomen julkisuuskuvalle koituvaa uhkaa erottamalla Hennalan mielenosoittajat tavallisista suomalaisista poikkeavaksi marginaaliseksi ryhmäksi. Näin ollen Ku Klux Klanin ja Suomen lipun yhdistelmä toimi tahmaisena sisältönä, johon tihentyi lukuisia merkityksiä ja joka viritti erilaisia tunnereaktioita.

Verkkokommenteissa inhon reaktiot olivat tyypillisin tapaa reagoida kuvaan. Inho on moraalinen ja sosiaalinen tunne, jolla on keskeinen rooli sosiaalisten normien ylläpitämisessä sekä yhteisöjen ja niiden välisten rajojen rakentumisessa (Tyler 2006). Inhoa on kuvattu nimenomaan sosiaalisen hylkäyksen tunteena (Schnall ym.

2008), sillä inho motivoi hylkäämään sellaiset ihmiset ja ideat, joiden koetaan vahingoittavan ”meidän” ydinarvojamme. Inhon kielellisten ilmausten tarkastelu auttaa ymmärtämään miten sellaisia sosiaalisia kategorioita kuten ”me” ja ”muut” luodaan ja ylläpidetään (Ahmed 2004, 93). Ahmed (2004, 86) tuo esiin myös sen, että inho on ambivalentti tunne: vaikka jokin koetaan inhottavana, se samalla kiinnittää huomiomme ja pitää otteessaan. Inhon sanasto esiintyy julkisissa keskusteluissa usein normien rikkomisen yhteydessä, missä se toimii moraalisten tuomioiden vahvistajana. On tärkeää huomata, että verkkokeskustelussa ei pääse siihen osallistuvien koettuihin tunteisiin käsiksi ja rajat ilmaistujen tai retoristen negatiivisten tunteiden kuten inhon, halveksunnan, häpeän ja vihan välillä ovat häilyviä. Verkkokeskustelussa tunteita voidaan ilmaista suoraan kuvaamalla tunnetilaa, käyttämällä tunnesanoja (kuten iljettävä tai kuvottava) tai tunneilmaisua vahvistavia hymiöitä tai epäsuorasti käyttämällä ironiaa tai sarkasmia tyylikeinona (Savolainen 2015).

Kiinnostavaa tässä tapauksessa on se, miten inhon kohde vaihteli ja tuotti kommentoijasta sekä julkaisualustasta riippuen erilaisia poliittisia ja moraalisia näkökantoja sekä sosiaalisia hierarkioita. Tässä ”in hosodassa” negatiivisilla tunneilmauksilla pyrittiin vaikuttamaan tapauksen kehystämiseen julkisessa keskustelussa. Ulkoministeri Timo Soini totesi lausunnossaan, että ”Ku Klux Klan on rasistinen ja ihmisvihamielinen järjestö ja Suomen lipun liittäminen siihen on kuvottavaa” (Yle 25. 9. 2015). Siinä missä ulkoministeri ja osa kommentoijista kohdistivat tuomionsa erityisesti kansallisten symbolien ja maineen tahraamiseen, toiset pyrkivät kääntämään inhon kohteeksi turvapaikanhakijoihin kohdistuneen väkivallan ja rasismien ylipäänsä – tai tuottivat vastakkaisia tulkintoja tapauksesta ja kohdistivat inhonsa maahanmuuttajia, poliittista eliittiä, valamediaa ja ”suvaitsevaisia” kohtaan.

Seuraavissa esimerkeissä tunneilmaisuilla on erilaisia funktioita: ne vahvistavat väkivaltaisen mielenosoituksen ja rasismien tuomitsemista, kritisovat tapauksen kehystämistä ja kiihottavat vihaan sekä turvapaikanhakijoita että pakolaisiin ja maahanmuuttoon suvaitsevaisesti suhtautuvia kohtaan. Näin ollen tunteet tekevät asioita ja panevat meitä liikkeeseen, kuten Ahmed toteaa. Tunneilmaisut

liittävät asioita ja ihmisiä yhteen, mutta myös erottavat ja asettavat vastakkain.

Kuvottavat kivittäjät. ”Mielenosoituksenne” oli huliganismia. [– –]
#Lahti #Hennala (Twitter)

Kun se #kkk-lakanaan pukeutunut #rasisti heitteli lapsia räjähteillä, en tajunnut loukkaantua siitä että sen kädessä oli Suomen lippu. (Twitter)

Poika on nykypäivän Antero Rokka, rohkea nuorimies, ei mikään viheliäinen isänmaataan pettävä mamunrunkkaaja. Poika teki hienon tempun johon ei nuorten irakilaiskollien ”kuraisia” persereikiä sekä hikisiä nivusia nuolevista hyysäriakoista ja ukoista ei ole. Suuret kiitokset ”Kaapu-ukolle”! (Suomi24)

Verkossa käydyin keskustelun ytimessä olivat kysymykset siitä, keitä me olemme, millaisia meidän pitäisi olla ja keistä meidän pitäisi välittää. Identiteettejä rakennetaan toiseutta vasten, mutta näkemykset erosivat sen suhteen ketkä kuuluvat ”meihin” ja ”toisiin”. Verkokeskustelu turvapaikanhakijoista on tyypillisesti hyvin polarisoitunut, mikä näkyy siinä, että turvapaikanhakijoita tukevat kannanotot ovat yleensä samalla hyökkäyksiä turvapaikanhakijoita vastustavien näkemyksiä vastaan ja toisin päin. Vaikka inho oli yleisin tunneilmaisu kaikilla alustoilla, sillä oli niissä selvästi erilaisia taustoja ja poliittisia tarkoituksia. Twitterissä inhon ilmauksia käytettiin pääsääntöisesti terästäämään väkivallan ja rasismien moraalista tuomitsemista, kun taas Suomi24-foorumilla inho ja viha olivat kytköksissä luokka-asemaan (vrt. Mäkinen 2017) ja kohdistuivat ennen muuta poliittiseen ja kulttuuriseen eliittiin. Rasistiset ja rasismien vastaisiksi tulkitut viestit vaihtelivat samalla tavalla: lähes 40 prosenttia Suomi24-foorumien viesteistä oli rasistisia, kun taas korkeakoulutettujen käyttäjien suosimassa Twitterissä määrä oli alle puoli prosenttia. Rasistiset viestit olivat maahanmuuttajia halveksivia ja eriarvoistavia, kuten esimerkiksi edellä oleva kommentti ”Kaapu-ukosta” osoittaa.

Tapauksesta on eroteltavissa Wetherellin (2012) esittämiä affektiivisia käytäntöjä, jotka kytkeytyvät esimerkiksi luokkaan ja

yhteiskunnalliseen asemaan. Samalla voidaan nähdä, että keskustelufoorumeilla on erilainen tahmainen rakenne. Twitter suosii viestien kierrättämistä ja jakamista uudelleentviittausten muodossa, niin että viestit tuottavat trendiä uutisvirtaan. Tämä pitää aiheen esillä ja kartuttaa sen affektiivista arvoa. Suomi24:n tahmaisuus perustuu keskustelijoiden vuorovaikutuksen varaan ja useimmiten keskinäinen kiistely, parjaus ja huutelu tuottavat lisää viestejä, jolloin polku nousee suosituimpien aiheiden joukkoon. Tämä kuvaa alustojen erilaisia käyttömahdollisuuksia, jotka muokkaavat ja ohjaavat tapoja osallistua keskusteluun ja vaikuttavat myös keskustelun intensiivisyyteen (Gillespie 2010).

Yleisesti verkkokeskustelussa inhon ilmaukset kohdistuivat ensinnäkin mielenosoittajien väkivaltaisiin tekoihin, jotka tuomittiin moraalittomina. Erityisesti korostettiin sitä, että väkivallan kohteena olivat naiset ja lapset. Inhon verbaalisten ilmausten tarkoituksena oli siis tehostaa moraalista tuomiota, kuten tässä tviitissä: ”Tänään oli helppo olla samaa mieltä Sipilän, Stubbin ja Soinin kanssa; tuomittavaa, vastenmielistä, inhottavaa!!! #Suomenlippu #KKK #Lahti”. Kommentoijat korostivat, että väkivalta on aina tuomittavaa demokraattisessa yhteiskunnassa eikä sitä saa sekoittaa ilmaisen vapautteen tai isänmaallisuuden: ”Kannatan mielenosoituksen vapautta, mutta tuon tyylinen lakanapelottelu on moraalitonta” (HS).

Toiseksi inho kohdistui mielenosoittajiin itseensä. Erityisesti Twitterissä mielenosoittajiin kohdistui huomattavasti halveksuntaa ja pilkkaa, jotka määrittivät vastenmielisen rasisteista koostuvan alaluokan. Mielenosoittajia pidettiin kouluttamattomina, vähä-älyisinä, rikollisina ja syrjäytyneinä, ja vastenmielisyyden ilmauksia vahvistettiin halventavalla nimittelyllä ja kirosanoilla.

kkk, ilotulitteita, polttopullo, idiootteja, mölisyitä. Jumalauta, ei helvetti! #rasismi #torstai (Twitter)

joukko idiootteja hyökkäsi lasten kimppuun ja se on ihan sama oli busseissa 1 tai 50 lasta niin mie en anna sääli pisteitä noille vitun idiooteille. elintaso pakolaisia en HYVÄKSY mutta jos oikeasti tulee maasta jossa saa pelätä oman ja perheensä hengen puolesta niin miksei olisi terve tullut tänne suomeen?? (ESS)

Maahanmuuttovastaisissa kommentteissa inhon kohteena ovat poliittinen eliitti, turvapaikanhakijat ja ”suvakit” tai ”hyysärit” eli monikulttuurisuuden kannattajat. Erityisesti feministiset tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, miten affektiiviset ilmaukset, kuten kuvottavaksi nimeäminen, tuottavat käsitystä arvottomasta työväenluokasta tai sen edustajista (Skeggs 2004; Tyler 2013). Tämän moraalisen arvioimisen kääntöpuolena voi nähdä eliittiin ja keskiluokkaan kohdistuvan vihapuheen sosiaalisessa mediassa. Hennalan mielenosoituksen saamaa huomiota käytettiin esimerkkinä poliitikkojen, suvaitsevaisten ja valtamedian – eli ”vihollismedian” – kieroutuneesta asenteesta pakolaisia kohtaan, syntyperäisten suomalaisten syrjimisestä ja vieraantumisesta tavallisten ihmisten todellisuudesta.

Just joo, suvakkivajakit käy kuumana kuin käkikellot jostain yhestä valkokaavusta ja huppupäästä, on tää kyl yks idioottien hölmölä ja sekopäähyysäreiden maahantunkeuduttamisvaltakunta koko Suomi nykyään, huh, huh. (Suomi24)

Suomi24-areenalla inhon ylittämätön kohde oli kirjailija Jari Tervo, joka sai paljon huomiota ”valkoista roskaväkeä” käsittelevän blogikirjoituksensa vuoksi (Tervo 2015), jossa hän sanoutui irti väkivaltaisten rasististen tekojen selittämisestä syrjäytymisen tai työttömyyden kaltaisilla tekijöillä. Tervoon kohdistuvat inhon ilmaukset kuvastavat, miten keskustelu turvapaikanhakijoihin kohdistuneesta väkivallasta laventui virtuaaliseksi luokkataisteluksi, jossa tunneilmaisut vahvistivat erontekoa eri sosiaalisten ryhmien välille.

Inhon politiikka

On merkittävää, että rasismia ei nähty pelkästään harvojen ”mätien omenoiden” ominaisuutena (vrt. Lentin 2016) vaan käsistä riistäytyneenä yhteiskunnallisena ja poliittisena ongelmana. Keskustelussa nostettiin esiin sellaisia moraalisia ja poliittisiä kysymyksiä kuin ansaitsevuus ja välittämisen velvollisuus. Antirasistien leirissä inhon ja halveksunnan retoriikka kytkeytyi Twitterissä aktiiviseen poliittiseen asenteeseen, sillä useat kommentoijat liittivät viestiinsä

Kuva 1.

poliitikkojen Twitterin-tilin. Kritiikki Twitterissä kohdistui erityisesti poliittisen eliitin epäonnistumiseen rasisisten tekojen ja ilmauksien torjumisessa, tai heidän koettiin jopa edesauttavan rasismia. Erityisenä halveksunnan kohteena oli perussuomalaisten puolue, jonka nähtiin antavan turvapaikan rasisistille mielipiteille sen sijaan, että se olisi yksiselitteisesti tuominnut turvapaikanhakijoihin kohdistuvan väkivallan: ”Rasismista ei irtisanouduta syyttelemällä vihervasemmistoa tai pitämällä natseja ja rasisteja hallitusrintamassa #soini #Immonen #rasismi” (Twitter 26. 9.). Huppuasu kirjoitti runsaasti huumoria, ja Twitterissä keskusteluun osallistuttiin myös julkaisemalla mielenosoitusta ja mielenosoittajia ironisoivia kuvia, jotka verbaalisten kommenttien tavoin määrittivät alhaisia ja halveksuttavia yksilöitä ja paljastivat valtaapitävien typeryyksiä ja moraalittomuuksia (ks. kuva 1).

Yhteiskunnallinen keskustelu turvapaikanhakijoista kietoutuu usein avun ansaitsevuuden kysymyksiin. Tällöin keskitytään siihen, kuka on auttamisen arvoinen ja miten ansaitsevuutta arvioidaan (esim. van Oorschot 2006; Larsen 2006). Käsitetyksiin turvapaikanhakijoiden ansaitsevuudesta vaikuttaa ahdingon konkreettisuuden (esimerkiksi sodan jaloista pakeneminen) lisäksi muun muassa avuntarvitsijoiden asenne: ovatko autettavat kiitollisia ja nöyriä.

Lisäksi ansaitsevuutta punnitaan vastavuoroisuuden kautta, mikä näkyy esimerkiksi keskustelussa siitä, pystyvätkö avunsaajat tulevaisuudessa tuottamaan taloudellista hyötyä ja ottamaan vastuuta yhteisestä hyvästä.

Nettikeskustelussa ansaitsevuus oli keskeinen teema ja negatiiviset tunnereaktiot loivat vastakkainasettelun yhteiskunnallista tukea ansaitsevien ja ei-ansaitsevien välille. Median representaatiota analysoineet tutkimukset ovat näyttäneet, että turvapaikanhakijat usein kuvataan sen kautta, ovatko he oikeutettuja tukeen. Termi ”elintasopakolaiset” kuvaa sitä, että pakolaisia ei nähdä oikeutettuina kollektiivisesti järjestettyyn tukeen vaan turvapaikka- ja hyvinvointijärjestelmää hyväksikäyttävinä. Vastaavalla tavalla Hennalan mielenosoittajat määriteltiin taakaksi yhteiskunnalle. Kuvan herättämässä keskustelussa rasistin hahmo tuotettiin affektiivisesti inho-reaktioiden kautta sosiaaliturvien hyväksikäyttäjäksi, alkoholistiksi, rikolliseksi, syrjäytyneeksi ja niin edelleen:

Taitaa nämä kivien ja ilotulitteiden heittäjätkin elää veronmaksajien piikkiin...? (ESS)

Lahti ei ole koskaan ollut Älykkyyden kehto Suomessa. Voisiko kyseinen lakanatyyppi miettiä, miltä itsestä tuollainen käytös tuntuisi. Tuskin älykkyyks siihen riittää. Todennäköisesti henkilö on sossun asiakas ja pelkää omien tukien päättymistä. (HS)

Twitterissä jaetuissa kuvissa korostui mielenosoittajien ja rasistien kuvaaminen vähälahjaisina, mutta niissä käytettiin huumoria alleviivaamaan mielenosoittajien naurettavuutta. Nauru siis toimi yhdistävä siteenä niiden välillä, jotka pitivät rasismia iljettävänä (Billig 2005; 194; Tyler 2008: 23; Mäkinen 2015). Nauru on inhon tavoin yhteisöä rakentava ja erottaa meidät naurun kohteesta (Tyler 2008). Tässä keskustelussa huumori ja inho liittoutuivat yhteen luodakseen moraalista ja sosiaalista eroa rasisteihin, esimerkiksi käyttämällä juopotteluun liittyviä stereotyyppioita tai sanaleikkejä (esim. ”Kluk kluk klan”). Näin myös rasisti-reppana toimii tahmaisena merkinä, joka aktivoi useita eri merkityksiä ja johon kiinnittyy erilaisia populaareja kuvastoja.

Keskeinen argumentti oli, että Hennalan mielenosoittajien kaltaiset ihmiset ovat alaluokkaa, jotka elävät veronmaksajien rahoilla. Heidän ei nähdä ansaitsevan yhteiskunnan tukea saati ymmärrystä, koska he ovat itse omalla toiminnallaan aiheuttaneet (oletetun) surkean tilanteensa ja purkavat nyt turhautumistaan ja kaunaansa rasistisilla teoilla ja sanoilla. Keskustelussa jaettu meemi ”Baton roue” (kuva 2) rakentaa rasistia henkilönä, jonka rasistiset solvaukset ovat välineitä purkaa henkilökohtaisia, itseaiheutettuja turhautumia ja kohdistaa ne toisiin (vrt. Lentin 2016, 38). Rasismi kytkettiin näin Twitterin affektiivisissa käytännöissä luokkaeroon, jota vahvistettiin huumorin keinoin.

Tässä ansaitsevuuden kehyksessä käsiteltiin myös turvapaikanhakijoiden hätää. Moraalitalouteen kuuluu, että turvapaikanhakijoiden ansaitsevuutta apuun punnitaan suhteessa rasistisen alaluokan ansaitsemattomuuteen ja arvottomuuteen. Inhon ilmaukset rakensivat siis uudelleen sitä, kuka kuuluu meihin. Turvapaikanhakijat nähtiin joissakin viesteissä oikeutetumpina kollektiiviseen tukeen, koska he eivät ole itse vastuussa kohtalostaan, ovat kokeneet ”todellista” kärsimystä eivätkä syyllistyneet pahaan.

Mitä taas itse uutiseen tulee, suomalaiset jatkavat itsensä nöyryyttämisen tiellä. Minä kustannan mieluummin verorahoistamme pakolaisia kuin elintasosairauksista kärsiviä suomalaisia. Oikein kuulee kuinka sydän hakkaa ja sokeritasot heittelee kun katsoo kuvia mielenosoittajista. (HS)

On kuitenkin painotettava, että keskustelussa turvapaikanhakijoista välittämistä ja huolehtimista ei usein perusteltu heidän tarpeillaan, vaan kuten yllä oleva esimerkki osoittaa, heidän vastustajiensa kelvottomuudella. Turvapaikanhakijoiden näkökulma oli ylipäätään harvinainen verkkokeskusteluissa. Esimerkiksi Twitterissä jaetuissa kuvissa vain muutamissa kuvattiin turvapaikanhakijoita. Yhdessä niistä toistui edellä kuvattu vastakkainasettelu: kuva vastaanottokeskukseen saapuvasta turvapaikanhakijaperheestä rinnakkain oluttölkkejä pitelevien mielenosoittajien kuvan kanssa. Kuva kysyy, kumpi on arvokkaampi, kummasta meidän pitäisi välittää?

Peililasimies 2.0

@Mkaikko

Näin juuri. #pakolaiset #rasismi

Kuva 2.

Ansaitsevuus oli luonnollisesti keskeinen teema myös vastustajien kommentissa. Rasistisissa viesteissä turvapaikanhakijoiden kokemukset mitätöidään. Tyypillinen käsitys siitä, että pakolaisia suositetaan sosiaaliturvajärjestelmässä suomalaisten kustannuksella (Mäkinen 2015) toistuu erityisesti Suomi24-areenalla. Tässä ”oma kansa ensin” -ydinargumentissa inhon ja halveksunnan kohteena on poliittinen ja kulttuurinen eliitti, jotka pitävät ulkomalaisia arvokkaampina kuin suomalaisia – ja ovat siten epäsuorasti vastuussa maahanmuuttajiin ja turvapaikanhakijoihin kohdistetusta vihasta.

Valitettavasti meidän hyväosaisemme haluvat jostain syystä lannistaa omat vähäosaiset cts670:n kaltaisella asiattomalla viestinnällä ja nostaa ulkomailta tulevat ihmiset heidän ohitse arvokkaiksi. Se, jos mikä, tuottaa vihaa maahanmuuttajia kohtaan. Kannustavalla, rohkaisevalla ja vastaantulevalla asenteella pitkäaikaistyöttömistäkin saataisiin vaikka mitä irti...

MENKÄÄ VITTUUN HYYSÄRIT..teidän aikaanne vielä tulee! Suomen nykyilmapiiri on mennyt niin sairaaksi SUOMALAISTEN syrjimisen ja helvetillisen ”rasismi” kyttäyksen, sairaan korkean verotuksen, oman kansan osalta etujen leikkauksen ja elintasopakolaisten hyyäyksen takia (Suomi24)

Kansallinen häpeä

Hennalan mielenosoituksen yhteydessä puhuttiin myös kansallisesta häpeästä. Häpeän tunteeseen liittyy itsensä näkeminen toisen silmin (Taylor 1985, 57). Häpeän diskurssi ei ole tyypillinen pakolaiskeskustelussa, jossa pakolaisiin kohdistuva vihamielisyys tai epäluulo esitetään yleensä pelon kehyksessä. Hennalan mielenosoitus kuitenkin tulkittiin välittömästi häpeälliseksi tai kansalliseksi häpeäksi sekä nettikeskusteluissa että valtajulkisuudessa. Moraalisia tunteita käsittelevässä kirjallisuudessa inho ja viha määritellään toisia tuomitsevaksi tunteeksi ja häpeää itseen kohdistuvaksi tuomioksi. Retorisena ilmauksena häpeä kuitenkin toimii inhon lailla sosiaalisten normien rikkomisen yhteydessä moraalisen arvion vahvistajana sekä rajojen rakentajana eri ryhmien välille.

Toisten halveksuntaa ja paheksuntaa voi siis ilmaista myös häpeän ilmauksien keinoin: häpeän diskurssia käytetään paljastamaan syylliset eli tässä tapauksessa ne, jotka ovat vastuussa kansallisen yhteisön turmelemisesta. Toisaalta häpeän ilmauksia voi pitää myös kriittisinä, itseen ja omaan yhteisöön kohdistuvina arvioina siitä, miten meidän pitäisi elää (vrt. Probyn 2004). Twitterissä häpeän ilmauksia oli runsaasti ja ”kansallisen häpeän” ilmaisuihin kuului, että kommentoija jakaa yhteisen vastuun tapahtumasta.

Kuva 3.

Ei jumalauta häpeän olla suomalainen kun luin tän päivän lehdet, en voi uskoa tätä rasismien määrää todeks #rasismi #pakolaiset #lahti

Ensimmäistä kertaa hävettää olla suomalainen. Nollatoleranssi #rasismi kohtaan pitää olla ehdoton.

Nyt minuakin oikeasti hävettää olla suomalainen, jos noin aliarvoisesti käyttäydytään kuin Lahden #Hennala'ssa viime yönä. #turvapaikka

Kansallinen häpeä sisältää ajatuksen siitä, että toisten häpeä tarttuu itseän. Maailmanlaajuista huomiota saaneessa rasistisessa tapahtumassa häpeä leviää kansallisuuden kautta (vrt. Pajala 2006). Samalla näissä ilmauksissa muovataan kansallista identiteettiä (Ahmed 2004): millaisessa maassa haluamme elää? Tämä näkyy Twitterissä jaetussa kuvassa (kuva 3), jossa harmonista monikulttuurista yhteisöä uhkaavat rasistit.

Suomalaisuuden jäsentäminen suhteessa Eurooppaan ja Euroopan pakolaiskriisiin näkyy jossain määrin aineistossa: ”Jos Suomi ei leimaa #rasismi’a ja #viha’a pahaksi, ne leimaavat Suomen. #pakolaiset #pakolaiskriisi Haluammeko todella #Unkari’n maineen?” Toisin kuin inhon ilmaukset, kansallisen häpeän diskurssi antoi hieman enemmän tilaa myös sympatian ilmaisemiselle ja turvapaikanhakijoiden hädän reflektoinnille.

Sotaa ja vainoa pakoon lähteet ihmiset matkustavat lapsineen kuuksia päästäkseen turvaan sivistyneeseen maahan. Saksassa ja Ruotsissa vapaaehtoiset olivat vastassa Welcome kylttien ja ruokatarjoilun kanssa. Meillä pakolaiset saavat niskaansa ilotulitteita ja kiviä. (HS)

Lopuksi

Sosiaalista mediaa voidaan ajatella paikkana, jossa ihmiset kohtaavat ja jakavat käsityksiään ja tunteitaan itseään koskettavista aiheista. Sellaisena sosiaalinen media on merkittävä yhteiskunnallisen keskustelun paikka, jossa määritellään yhteiskunnallisia arvoja. Tässä luvussa käsitelty tapaus toimii esimerkkinä yleisön affektiivisesta rakentumisesta. Tapaus herätti kiihkeän keskustelun, joka oli intensiivisimmillään aivan ensimmäisinä päivinä siitä, kun Ku Klux Klan -kuva tuli julkisuuteen. Tällöin tuotettiin nopealla tahdilla tunneperäistä puhetta kansallisuudesta, suomalaisuudesta ja rasismista. Papacharissin (2014) affektiivisen yleisön rakentumiseen liittyy odottava ja ennakoiva herkistyminen. Yleisö seuraa sosiaalisessa mediassa tapahtumien etenemistä ja esimerkiksi poliitikkojen seuraavia kommentteja ja reaktioita. Näin ollen keskusteluille on tyypillistä välittömyys ja läsnäolo. Tällaisen tunnerakenteen kautta keskusteluihin tuotetaan paljon spontaaneja merkityksiä, jolloin keskustelut ammentavat helposti stereotyyppisistä kuvastoista ja kierrättävät tuttuja näkökulmia.

Keskustelujen tunneilmaisuja ei siis ole syytä tulkita autenttisine ja ainutkertaisina, vaan osana tiettyä historiallista kontekstia ja opittuja käsityksiä ympäröivästä maailmasta. Näissä keskusteluissa yhdistyivät erilaiset ideologiset ja kokemukselliset näkökulmat,

jotka kiinnittyvät käsityksiin kansallisuudesta, suomalaisuudesta ja rasismista. Nämä käsitykset ovat historiallisesti muotoutuneita, mutta eri tavoin kunkin keskustelijan kokemuspöyrissä rakentuneita. Ku Klux Klanin ja Suomen lipun yhdistelmä aktivoi tämän ideologisen ja kokemuksellisen tason herättäen sekä inhon että häpeän tunteita. Inhon kohteeksi muodostuivat yhtäältä rasisteiksi määritellyt kansalaiset ja toisaalta turvapaikanhakijoita puolustavat kansalaiset ja poliittinen eliitti. Inhon ilmauksissa käytettiin alentavaa ruumiillisuuden kieltä ja inhon perusteeksi nousi ansaitsevuus moraalisenä kategoriana, jolla arvioitiin turvapaikanhakijoita, mutta myös ”rasisti-reppanoita”. Häpeä yhdistyi vahvasti kansalaisuuden tuottamiseen ja kansakunnan häpäisemiseen.

Mitä tunteista tässä tapauksessa voidaan päätellä? Ensinnäkin keskustelussa tuotetut inhon ja häpeän tunteet piirtyivät osaksi affektiivisia käytäntöjä, joilla luotiin eroja eri väestöryhmien välille, esimerkiksi luokan ja yhteiskunnallisen aseman mukaan. Tällaisina tunteet asettuivat osaksi moraalitaloutta, jolla arvotettiin muita sen mukaan, miten he asettuivat suhteessa pakolaisuuteen, rasismiin ja suomalaisuuteen. Tunteita ilmaistiin myös eri tavoin eri alustoilla, mikä muistuttaa verkkokeskustelujen teknologisista ja kaupallisista ulottuvuuksista. Eri alustat vahvistavat, edistävät, suosivat ja houkuttelevat esiin erilaisia sosiaalisen kanssakäymisen muotoja, ja nämä ovat usein yhteydessä alustojen teknologisiin ja kaupallisiin ratkaisuihin (Matamoros-Fernández 2017). Esimerkiksi Twitter suosii viestien lainaamista ja jakamista siinä missä Suomi24 suosii kiistelyä. Verkossa keskustelua ryydittävät ja haaroittavat erilaiset jaetut linkit ja kuvat, jolloin keskustelu myös kytkeytyy useisiin erilaisiin sivustoihin.

Pakolaiskeskustelu on näyttäytynyt varsin polarisoituneena, eikä tämäkään aineisto anna viitteitä keskustelun harmonisoitumisesta. Affektiivista turbulenssia tuottivat niin pakolaisia vastustavat kuin rasismiakin vastustavat keskustelijat. Merkille pantavaa on kuitenkin se, kuinka selvästi keskustelusta piirtyi esiin halu nähdä Suomi moniarvoisena maana, jossa rasismi tuomitaan. Keskeistä tässä näyttäisi olevan rasismin näkyvyys. KKK-kuva antoi selkeän ja helposti tuomittavan hahmon suomalaiselle rasismille ja tällaisena ikään kuin paketoit rasismin tavallisen arjen ulkopuolelle. Kun

suomalaista yhteiskuntaa on sanottu vaivaavan hiljaisuus tai hiljainen rasismin hyväksyntä, tässä keskustelussa ei rasismista vaiettu. Keskustelussa tuotettiin toki puhetta turvapaikanhakijoita vastaan, mutta ennen kaikkea kuitenkin rasismia vastaan. Tämä ilmentää hegemonista kamppailua kansallisista arvoista, joita käydään tunteella.

- REINIKAINEN, JUHA (2011). Haastattelu Keski-Hämeen päätoimittajan Juha Reinikaisen kanssa 28. 2. 2011.
- REUNANEN, ESA & HARJU, AULI (2012) *Media iholla. Poliitiikan julkisuus kansanedustajien ja aktivistien kokemana*. Tampere: Tampere University Press.
- SARESMA, TUIJA (2012) Miesten tasa-arvo ja kaunapuhe blogikeskustelussa. Teoksessa Hannele Harjunen & Tuija Saresma (toim.) *Sukupuoli nyt! Purkamisia ja neuvotteluja*. Jyväskylä: Kampus Kustannus, 13–34.
- SIHVOLA, SUVITUULI (2008) Ei meidän teollisuusalueellemme! Asunnottomien miesten asuntolan vastustus paikallisidentiteetin tiivistymisenä. Teoksessa Timo Kopomaa, Lasse Peltonen & Tapio Litmanen (Toim.) *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press, 28–55.
- SILVERSTONE, ROGER (2007) *Media and morality: On the rise of the mediapolis*. Cambridge: Polity.
- SIMOLA, ANNA (2008) *Tervetullut työvoimaksi. Työperäinen maahanmuutto mediasa*. Tampereen yliopisto: Tiedotusopin laitos, Julkaisuja A109.
- SONTAG, SUSAN (2003) *Regarding the pain of others*. Lontoo: Penguin Books.
- TOLONEN, JONNA (2016) *Madridin katujen kasvot – laiton graffiti osana Espanjan 15M-protesteja*. Acta Universitatis Lapponiensis 329. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

3 Tapaus Ku Klux Klan

- AHMED, SARA (2004) *The cultural politics of emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- ANDREASSEN, RIKKE & VITUS, KATHRINE (2015) *Affectivity and race: Studies from the Nordic context*. Franham: Ashgate.
- ANDREJEVIC, MARK (2013) *Infoglut: How too much information is changing the way we think and know*. Lontoo & New York: Routledge.
- BILLIG, MICHAEL (2005) *Laughter and ridicule: Towards a social critique of humour*. Lontoo: Sage.
- CAMMAERTS, BART (2009) Radical pluralism and free speech in online public spaces. The case of North Belgian extreme right discourses. *International Journal of Cultural Studies* 12:6, 555–575.
- CHAPUT, CATHERINE (2011) Affect and belonging in late capitalism: A speculative narrative on reality tv. *International Journal of Communication* 5/2011, 1–20.
- CHMIEL, ANNA & SIENKIEWICZ, JULIAN & THELWALL, MIKE & PALTOGLOU, GEORGIOS & BUCKLEY, KEVAN & KAPPAS, ARVID & HOEYST, JANUSZ A. (2011) Collective emotions online and their influence on community life. *PLoS ONE*. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0022207> (haettu 4. 9. 2017)
- COULDRY, NICK (2012) *Media, society, world. Social theory and digital media practice*. Cambridge: Polity Press.
- DERKS, DAANTJE & FISCHER, AGNETA H. & BOS, ARJAN E. R. (2008) The Role of emotion in computer-mediated communication: A review. *Computers in Human Behavior* 24:3, 766–785.
- DOWNNEY, JOHN & FENTON, NATALIE (2003) New media, counter publicity and the public sphere. *New Media & Society* 5:2, 185–202.

- GILLESPIE, TARLETON (2010) The politics of "platforms". *New Media & Society* 12:3, 347–364.
- HORSTI, KARINA (2017) Digital Islamophobia: The Swedish woman as a figure of pure and dangerous whiteness. *New media & society* 19:9, 1440–1457.
- HORSTI, KARINA & NIKUNEN, KAARINA (2013) Ethics of hospitality in changing journalism: The response to the rise of the anti-immigrant movement in Finnish media publicity. *European Journal of Cultural Studies* 16:4, 489–504.
- JENKINS, HENRY (2006) *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York: New York University Press.
- LARSEN, CHRISTIAN ALBREKT (2006) *The institutional logic of welfare attitudes: How welfare regimes influence public support*. Hampshire: Ashgate.
- LENTIN, ALANA (2016) Racism in public or public racism: Doing anti-racism in "post-racial" times. *Ethnic and Racial Studies* 39:1, 33–48.
- LENTIN, ALANA & TITLEY, GAVAN (2011) *The crises of multiculturalism. Racism in a neoliberal age*. Lontoo: Zed Books.
- LILJESTRÖM, MARIANNE & PAASONEN, SUSANNA (toim.) (2010) *Working with affect in feminist readings: Disturbing difference*. Lontoo & New York: Routledge.
- MATAMOROS-FERNÁNDEZ, ARIADNA (2017) Platformed racism: the mediation and circulation of an Australian race-based controversy on Twitter, Facebook and YouTube. *Information, Communication & Society* 20:6, 930–946.
- MILNER, RYAN M. (2013) Hacking the social: Internet memes, identity antagonism, and the logic of the lulz. *The Fibreculture Journal* 22/2013. <http://twentytwo.fibreculturejournal.org/fcj-156-hacking-the-social-internet-memes-identity-antagonism-and-the-logic-of-lulz/> (haettu 4. 9. 2017).
- MÄKINEN, KATARIINA (2015) Uneasy laughter: Encountering the anti-immigration debate. *Qualitative Research* 16:5, 1–16.
- MÄKINEN, KATARIINA (2017) Struggles of citizenship and class: Anti-immigration activism in Finland. *The Sociological Review* 65:2, 218–234.
- NIKUNEN, KAARINA (2010) Rakastamisen vaikeudesta: Internet, maahanmuutto-keskustelu ja tunteet. *Media & Viestintä* 33:4, 7–26.
- NIKUNEN, KAARINA (2015) Politics of irony as emerging sensibility of anti-immigrant debate. Teoksessa Rikke Andreassen & Kathrine Vitus (toim.) *Affectivity and race: Studies from the Nordic context*. Franham: Ashgate.
- OORSCHOT, WIM VAN (2006) Making the difference in social Europe: deservingness perceptions among citizens of European welfare states. *Journal of European Social Policy* 16:1, 23–42.
- PAASONEN, SUSANNA (2014) Juhannustanssien nopea roihu ja Facebook-keskustelun tunneintensiteetit. *Media ja Viestintä* 37:4, 22–39.
- PAJALA, MARI (2006) *Erot järjestykseen! Eurovision laulukilpailu, kansallisuus ja televisiohistoria*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- PAPACHARISSI, ZIZI (2002) The virtual sphere: Internet as public sphere. *New Media & Society* 4:1, 9–27.
- PAPACHARISSI, ZIZI (2014) *Affective publics. Sentiment, technology, and politics*. Oxford: Oxford University Press.
- PROBYN, ELSPETH (2004) Everyday shame. *Cultural Studies* 18:2/3, 328–349.

- PÖYHTÄRI, REETA & HAARA, PAULA & RAITTILA, PENTTI (2013) *Vihapuhe sananva-pautta kaventamassa*. Tampere: Tampere University Press.
- RASTAS, ANNA (2007) *Rasismi lasten ja nuorten arjessa. Transnationaalit juuret ja monikulttuuristuva Suomi*. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- RASTAS, ANNA (2009) Rasismien kiistäminen suomalaisessa maahanmuuttokeskus-telussa. Teoksessa Suvi Keskinen, Anna Rastas & Salla Tuori (toim.) *En ole rasis-ti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Tampere: Vas-tapaino, 47–66.
- SAVOLAINEN, REIJO (2015) Expressing emotions in information sharing: a study of online discussion about immigration. *Information Research* 20:1.
- SCHNALL, SIMONE & HAIDT, JONATHAN & CLORE, GERALD L. & JORDAN, ALEXANDER H. (2008) Disgust as embodied moral judgment. *Personality and social psychology bulletin* 34:8, 1096–1109.
- SKEGGS, BEVERLEY (2004) *Class, self, culture*. Lontoo & New York: Routledge.
- SKEGGS, BEVERLEY (2005) Exchange, value and affect: Bourdieu and "the self". *The Sociological Review* 52:2, 75–95.
- TAYLOR, GABRIELE (1985) *Pride, shame, and guilt*. Oxford: Oxford University Press.
- TERVO, JARI (2015) Valkoinen roskaväki. Blogiteksti Ylen sivuilla. http://yle.fi/uutiset/jari_tervo_valkoinen_roskavaki/8336058 (haettu 28.9.2015).
- TYLER, IMOGEN (2013) *Revolting subjects: Social abjection and resistance in neoliberal Britain*. Lontoo: Zed Books.
- Ulkoministeriö (2015) Finnish Government strongly condemns racist protesting. Ministry for Foreign Affairs, Government Communications Department, Ministry of Finance. Tiedote 506/2015, 25.9.2015, 9.36.
- WETHERELL, MARGARET (2012) *Affect and emotion: A new social scientific understanding*. Lontoo: Sage.
- WILLIAMS, RAYMOND (1961) *The long revolution*. Lontoo: Chatto & Windus.

4 Raiskausuutisista vihapuheeseen

- BLEICH, ERIK (2011) *The freedom to be racist? How the United States and Europe struggle to preserve freedom and combat racism*. Oxford: Oxford University Press.
- CALVERT, CLAY (1997) Hate speech and its harms: a communication theory perspective. *Journal of Communication* 17:1, 4–16.
- DEUZE, MARK (2003) The Web and Its Journalisms: considering the consequences of different types of news media online. *New Media & Society* 5:2, 203–230.
- DEUZE, MARK & BRUNS, AXEL & NEUBERGER, CHRISTOPH (2007) Preparing for an age of participatory news. *Journalism Practice* 1:3, 322–338.
- DOMINGO, DAVID & QUANDT, THORSTEN & HEINONEN, ARI & PAULUSSEN, STEVE & SINGER, JANE B. & VUJNOVIC, MARINA (2008) Participatory journalism practices in the media and beyond: an international comparative study of initiatives in online newspapers. *Journalism Practice* 2:3, 326–342.
- Ethical Journalism Network (2016a) *Ethical guidelines on migration reporting*. <http://ethicaljournalismnetwork.org/resources/infographics/ethical-guidelines-on-migration-reporting> (haettu 20.10.2016).